

آموزش برای صلح

محمدرضا نیک‌نژاد

دسامبر سال ۲۰۱۸ سازمان ملل به پیشنهاد یونسکو روز ۲۴ ژانویه ۴/ بهمن را به عنوان روز جهانی آموزش به تصویب رساند. هر سال در برخی کشورها و در برخی نهادهای جهانی مرتبط با آموزش مراسمی برپا شده و در آنها ضرورت فرآیند آموزش بر دیگر گستره‌های انسانی یادآوری و گوشزد می‌شود. هر سال و به فراخور این روز متناسب با شرایط، گرفتاری‌ها و هدفهای کوتاه و میان‌مدت نهاد آموزش و فراتر از آن، تم یا شعاری برگزیده شده و در راستای آن بیانیهای مفهومی انتشار یافته و البته پیرامون آن، فعالیتهایی در سطح منطقه‌ای، ملی و جهانی انجام می‌گیرد. شعار امسال این روز جهانی، «Education For Peace» یعنی «آموزش برای صلح» است. به نظر میرسد که علت انتخاب این شعار آنچنان پرسش‌آفرین نباشد چراکه درگیری‌های منطقه‌ای، ملی و جهانی مانند جنگ اوکراین و شگفت‌آورتر و دردناک‌تر از همه کشتار بی‌گناهان در خاورمیانه، دلیل محکمی برای گزینش یونسکو خواهد بود. در همین راستا و در بیانیه مفهومی این روز آمده است: «جهان شاهد موجی از درگیری‌های خشونت‌آمیز در کنار نگرانی از افزایش تبعیض، نژادپرستی، بیگانه‌هراسی و سخنان نفرت‌برانگیز است. بر پایه شاخص صلح جهانی (Global Peace Index) در سال 2023 گستره صلح جهانی برای سیزدهمین بار در 15 سال گذشته، بدتر شده است. سال 2022، از سال نسل‌کشی رواندا و جنگ یوگسلاوی یعنی 1994، به عنوان مرگبارترین سال ثبت شده است. در سال 2022، تاثیر کلی خشونت در اقتصاد جهانی با یک تریلیون دلار افزایش به نزدیک 17.5 تریلیون رسید که کم‌وبیش یک چهارم تولید ناخالص داخلی در سراسر جهان است.» در بخش دیگری از بیانیه که اهمیت آموزش برای جلوگیری از محرومیت و در ادامه ایفای نقش مهم خود در برقراری و حفظ صلح را یادآوری کرده می‌خوانیم: «آموزشی که بر پایه‌های استواری از دسترسی، برابری و کیفیت بنا شود، در زمان‌هایی که آموزش، مستمر باشد، به ویژه برای کسانی که در فرآیند یادگیری به حاشیه رانده شده‌اند، می‌تواند نقش محافظتی ایفا کند؛ به خصوص اگر این تلاش‌ها در چارچوب حفظ جهانی صلح باشد. همچنین آموزش می‌تواند با اطمینال از اینکه همه یادگیرندگان در همه جنبه‌های آموزش حضور

پیدا می‌کنند و به رسمیت شناخته می‌شوند، به جبران نابرابری‌ها، بی‌انصافی‌ها و بی‌عدالتی‌ها کمک کنند. در نهایت، این کار می‌تواند بهبود شرایط، پس از درگیری را آسان گرداند... [اگر] آموزش محور تعهد ما به صلح باشد، می‌تواند به یادگیرندگان کمک کند تا دانش‌ها، ارزش‌ها، نگرش‌ها، مهارت‌ها و رفتارهای ضروری برای تبدیل شدن به عامل‌های صلح در جوامع نزدیک به هم را تقویت کند. همان‌گونه که در آموزش شهروندی جهانی یونسکو مفهوم‌سازی شده است، این دفاع از صلح، مهارت‌های شناختی، عاطفی و شایستگی‌های رفتاری را شامل می‌شود؛ این مهارت‌ها برای نمونه می‌توانند موضوعاتی همچون سخنان نفرت‌برانگیز، تبعیض و درگیری‌های خشونت‌آمیز را مورد واکاوی قرار دهند». در مسیر همراهی با شعار روز جهانی آموزش یعنی «آموزش برای صلح» ایران، هم به شکل تاریخی و هم اجتماعی- فرهنگی کشوری بوده که به جز موردهای اندک، سرزمین صلح، دوستی و مدارا بوده که نمونه‌های درخشان این منش در بخش بزرگی از ادبیات ملی- میهنی به عنوان بزرگ‌ترین میراث فرهنگی، مدارا و همزیستی قومیت‌های گوناگون کشور در درازای تاریخ، رواداری دینی و مذهبی در میان بخش بزرگی از ایرانیان و احترام به خرده‌فرهنگ‌های غنی در درون و برون مرزها ... را می‌توان دید و بر آن بالید. امید است که ساختار آموزشی و دست‌اندرکاران آن نیز به جایگاه مهم این نهاد در برقراری صلح پی برده و در مسیر آموزش صلح که یکی از ضروری‌ترین نیازهای امروز جامعه‌های ملی و جهانی است گام بردارند. آموزگار

منبع: روزنامه اعتماد 4 به 1402 □□□□□□